

U internet svetu sve se više susrećemo sa tzv. internet skraćenicama (Internet Abbreviations) i pojmovima koji su postali sastavni deo našeg internet razgovora. Ovo je mali rečnik internet pojmova i skraćenica koji će Vam pomoći u snalaženju i boljem razumevanju.

A

.avi

(Audio Video Interleaved) Ova ekstenzija znači da datoteka sadrži Microsoft-ov video zapis, sačuvan u video formatu za Windows operativni sistem. Ovakva datoteka se može pregledati bilo kojim Media Player programom za Windows sistem.

aliasing, anti-aliasing

Slike na ekranu računara se sastoje od malih pravougaonih elemenata - piksela. Ako slika predstavlja krivu, npr. krug ili dijagonalnu liniju, tada pravougaoni elementi prave nazubljen lik (jagged edge) i vide se "stepenice". Ta pojava se zove aliasing. Ona je neželjena i može se ublažiti potpunom odgovarajućim pikselima, koji imaju međubojnu između objekta i podloge. Taj način neutralizacije nazubljenja naziva se anti-aliasing. Programi poput PhotoShop-a mogu napraviti anti-aliasing i najčešće to čine automatski (default setting). Kada se primijeni anti-aliasing na GIF slike, povećava se broj upotrijebljenih boja, a time i veličina datoteke. Autori Internet stranica odlučuju šta im je tada važnije, brzina učitavanja slike (koja se smanjuje sa povećanjem datoteke) ili njen kvalitet. Drugi problem može nastati kada se anti-aliasing primijeni na prozirne slike sa neodgovarajućom podlogom i javi se tzv. halo effect, kao blaga ivica oko prozirne slike. Da bi se to izbjeglo, anti-aliasing treba primijeniti na kraju, kada je definisana finalna boja podloge. Slični problemi se javljaju i kod prenosa zvuka, kada se neželjeni efekti nazivaju buzz.

ADSL

(Asymmetric Digital Subscriber Line). Asimetrična digitalna pretplatnička linija. To je tehnologija za brzi prenos podataka preko standardnih telefonskih linija. Zove se "asimetrična" jer je brzina prijenosa podataka prema korisniku (download) mnogo veća nego brzina kojom se podaci prenose od korisnika prema mreži (upload). Teoretski, ADSL može ponuditi download brzinom 9 Mbps, a upload 640 Kbps.

animated GIF

Datoteka sa grafičkim sadržajem, sastavljena od dve ili više slika koje se brzo smjenjuju i daju efekt kretanja. Sa Interneta se može preuzeti mnogo ovakvih besplatnih edukativnih, reklamnih ili šaljivih animacija.

applet

Ova reč je izvedena od reči aplikacija. To je mali (Java) program, pridružen HTML strani. Kad se korisnik priključi na web stranicu, browser prima ugrađeni applet i on se aktivira na njegovom računaru. Appleti takodje mogu biti i zlonamerni.

ASCII

(American Standard Code for Information Interchange). Američki standardni kod za razmenu informacija. Njime su definisani kodovi velikih i malih slova engleskog alfabeta, brojevi i specijalni karakteri, korišćenjem samo 7 bitova. To je osnova za kodiranje jednostavnih tekstualnih sadržaja. Da bi se omogućilo kodiranje i više karaktera, kao što su npr. matematički simboli i posebni znakovi, često se dodaje i osmi bit pa se tabela sa 128 proširuje na ukupno 256 karaktera. Postoje različiti standardi tih 256 karaktera, a jedan od najčešće korištenih na Internetu je ISO Latin 1 (ISO 8859-1) ili za nas važan zbog naših slova UTF-8.

B

backbone

Centralni segment ili kičma jedne mreže koji povezuje manje ogranke. Kičmom možemo nazvati i glavni deo mreže jedne firme ali i glavni deo daleko veće mreže koja pokriva veliko prostranstvo. Ipak, pod ovim terminom najčešće se podrazumijeva glavna komunikaciona okosnica na koju se priključuju dobavljači Internet usluga i veoma velike mreže. Slično kao kod saobraćaja motornih vozila, važno je da je na ovom glavnom putu moguća velika brzina protoka podataka. Ne postoji backbone celog Interneta.

bit

Skraćeni naziv za jednu binarnu cifru - Binary digIT (0 ili 1). U tekstu se označava malim latiničnim slovom b. Kodna kombinacija od 8 bitova naziva se bajt (byte) i označava se velikim latiničnim slovom B. Primjer: 1 KBps (hiljadu bajtova u sekundi) je 8 puta veća brzina nego 1 Kbps (hiljadu bitova u sekundi). Veće jedinice su kilobit (Kb) i megabit (Mb).

bitmap

Grafički prikaz, načinjen od malih tačaka - piksela. Datoteke sa bitmapiranim sadržajem prepoznajemo po nekoj od sljedećih ekstenzija: BMP, GIF, JPEG, PSD, PCX, TIFF. . . Bitmapirane slike se nazivaju i rasterskim slikama. Druga vrsta grafike je vektorska grafika, kada slika nastaje kombinacijom pravih i krivih linija, pravilnih i nepravilnih zatvorenih površina. Na Internetu se koriste obe vrste grafike.

bookmark

Obeležavanje, postavljanje oznake koja olakšava brži povratak na neku stranicu Interneta. To je kao kad čitate knjigu, pa na neki način obilježite poglavlje ili stranicu. U programu Microsoft Internet Explorer, umjesto ovog termina "bookmark", obeleživač se naziva omiljenom stavkom (engl. "favourites"). Broj stranica na koje biste se rado vratili i koje često posjećujete, brzo raste. Zato ih je dobro grupirati u posebne foldere, npr. za sport, za muziku, za posao. . .

Boolean search

Ovaj termin se odnosi na pretraživanje na Internetu kada se koriste logički operatori I, ILI, NE (AND, OR, NOT). To su "Bulovi operatori", a dobili su naziv prema engleskom matematičaru Džordžu Bulu. Oni se na Internetu upotrebljavaju radi fokusiranja pri traženju nekog pojma. Primer: ako tražimo riječ "maturanti", a istovremeno "1974" (maturanti AND 1974), bit će pronađene samo one strane na kojima se pojavljuje i jedna i druga riječ.

browser

Aplikaciski program koji otvara i prikazuje (čita) stranice na Internetu. Postoji nekoliko popularnih web čitača. Browser prihvata HTML ili XML kodove sa web stranice, izvršava ugrađene skripte i programe i prikazuje tekst, muziku, video i linkove na druge strane. Kreatori web stranica znaju da trebaju proveravati kako njihov rad izgleda na različitim browserima. Nekada stranica, prikazana jednim browserom, izgleda znatno drugačije od iste te stranice, otvorene drugim browserom.

byte

Niz od osam (8) binarnih brojeva. To je osnovna jedinica računarske memorije. Bajt se označava velikim latiničnim slovom B. Jednim bajtom se obično predstavlja jedan karakter kao što je broj, slovo ili znak. To je mala jedinica, pa se u praksi upotrebljavaju i kilobajt (1 KB = 1.024 bajtova), megabajt (1MB = 1.048.576 bajtova) i gigabajt (1 GB = 1.073.741.824 bajtova). Primjer: Jedan bajt kojim je prikazano veliko latinično slovo B 01000010 = B

bandwidth

U komunikacijama se ovaj termin odnosi na razliku između najviše i najniže frekvencije koja se može prenositi jednim prenosnim putem i izražava se u Hz, KHz ili MHz. U mrežnom smislu to je transmisioni kapacitet komunikacionog kanala i njime se izražava količina podataka, mereno u bitovima, koja se može preneti u jedinici vremena. Jednostavna je analogija sa vodovodnim cijevima, gde veća cev može propustiti više vode za isto vreme nego manja. Za kvalitetan prenos video sadržaja potrebno je i do 10.000.000 bps, zavisno od kompresije.

Bcc

(Blind Carbon Copy) Polje za pravljenje kopije e-mail poruke koja se šalje primatelju originala i još nekom drugom primatelju. Od CC (Carbon Copy) razlikuje se po tome što u ovom slučaju primalac originala ne vidi da li je (i kome) poslata kopija poruke. Primalac blind carbon copy vidi kome je upućena originalna poruka. U programu Outlook Express polje Bcc se vidi ako je u meniju View, pri kreiranju nove poruke, uključena opcija All Headers.

binary

Brojni sistem u kojem su moguće samo dve vrednosti. One se najčešće označavaju jedinicom (1) i nulom (0). U računarima se koristi binarno kodiranje, pri čemu procesor obrađuje istovremeno 8, 16 ili 32 binarne cifre. Znači, koje unosite sa tastature i vidite ih na ekranu, kodirani su kombinacijom 8 binarnih cifara. Kodna kombinacija slova A je 01000001.

.bmp

standardna oznaka za Microsoft-ovu grafičku bitmapiranu datoteku. Jednostavnije rečeno, to je drugi deo (ekstenzija) punog naziva jedne vrste elektronskog zapisa neke slike.

C

chat

Oblik elektronske komunikacije u realnom vremenu, gdje učesnici "razgovora" unose preko tastature ono što žele nekome reći i to se pojavljuje na ekranu jednog ili više udaljenih sagovornika. Internet Relay Chat ili IRC je Internet protokol za ovakav oblik komuniciranja. Drugi, često korišteni sistemi su iChat, ICQ, MSN..

client

Računar u mreži koji izvršava svoje programe, a procesne podatke prima od drugog, centralnog računara - servera. Kada šaljete ili primete elektronsku poštu, vaš računar je klijent koji je priključen na neki e-mail server.

client-server architecture

U client-server arhitekturi rad je distribuiran između mnogih klijenata (pojedinačnih računara), povezanih u mrežu sa jednim centralnim serverom. Na Internetu web čitači kao klijenti izvršavaju komande lokalnog softvera, a procesne podatke primaju od centralnog servera. Česta je situacija kada na serveru postoji centralna baza podataka kojom se koriste klijenti, pri čemu svaki klijent ima slobodu da se služi svojim programom za obradu teksta.

cookie

Cookie (kolačić) je mali program koji se, sa različitim namenama, ostavlja u vaš računar posle posete nekoj web stranici. Nekada vam njegovo delovanje može smetati, ali najčešće na neki način pomaže pri novom odlasku na tu stranu, jer ostaje zapamćena neka prethodna akcija. Primer: ako neka stranica ima verziju na tri jezika, "kolačić" može učiniti da nova poseta stranici bude baš na onom jeziku koji ste prethodno birali. To ubrzava rad, jer ne morate svaki put ponovo birati jezičku verziju.

country code

Krajnji deo geografske Internet adrese koji označava matičnu zemlju. Najveći broj zemalja u svetu, koje su priključene na Internet, ima svoj posebni dvoslovni kod zemlje. Kodiranje je regulirano standardom ISO 3166. Ta dva slova su glavni u domenu svake zemlje.

Kompletna lista zemalja i njihovih kodova može se vidjeti na strani:

<http://www.walthowe.com/navnet/faq/country.html>

cracker

Osoba koja pristupa mreži ili tuđem računaru sa lošim namerama, najčešće da neovlašćeno preuzme, ošteti ili promeni podatke.

cyberspace

Ovaj termin je stvoren u romanu "Neuromanser" Vilijama Gibsona, gde se njime opisuje zamišljeni svet visoke tehnologije, negde u svemiru. U savremenom svetu to je virtualni prostor ili svet koji čini sve ono što se nalazi na Internetu: oprema, programi, ideje, ljudi, informacije. . .

compression

Kompresija je tehnika kojom se jedna datoteka sabija (kompresuje) radi bržeg prenosa i manjeg zauzimanja memorije. U praksi se koristi više programa za ovakvo kompresovanje: PKZIP, WinZip, Stuffit, gnu zip.7zip . . . Kompresovane datoteke najčešće imaju ekstenzije: arc, arj, gz, lha, lhz, taZ, taz, tgz, Z, zip, i zoo.

copyright

Zakonsko pravo autora, osobe ili organizacije kojim se štiti originalno djelo, djelimično ili u celosti, od neovlašćenog kopiranja ili prodaje. Štititi se mogu tekstovi, muzika, različite umetničke tvorevine, a prekršaj može biti bilo koja vrsta kopiranja, uključujući fizičke ili elektronske kopije.

D

DNS

Ova skraćenica se odnosi na dva pojma:

1. DNS = Domain name system. To je sistem imenovanja i organizovanja čvorova na Internetu.
2. DNS = Domain name server. To je računar koji pretvara simbolična imena i adrese sa Interneta (npr. alfa.auxx.com) u odgovarajuće brojeve, nerazumljive korisniku (npr. 132.196.55.7) i obratno.

domain

Podgrupa Internet adresa. Postoji hijerarhija u organizaciji domena. Na visokom nivou organizacije može se naći neki od sljedećih domena:

com - komunikacijski domen

edu - edukacione institucije

gov - američka vlada

mil - američka vojska

net - organizacije održavanja Interneta

org - neprofitne organizacije

dva slova nacionalnog koda, npr: sr,us, uk, ba...

download

Kopiranje datoteke sa nekog udaljenog računara na lokalni računar. Taj postupak se primjenjuje npr. kada sa mreže preuzimate besplatne programe. Suprotna akcija se naziva upload. Tada se sa lokalnog računara datoteka prenosi na udaljeni server.

Dynamic HTML (DHTML)

Programski jezik koji omogućava potpunu kontrolu događanja i pozicije elemenata pri kreiranju web stranice. Podržavaju ga Microsoft Internet Explorer od verzije 4.0 pa na dalje.

E

e-mail

Elektronska pošta, proces slanja, primanja i memorisanja poruka u digitalnom obliku, preko telekomunikacijskih uređaja. Ovim servisom se izvodi pismena komunikacija ljudi sa različitim tipovima računara i sa različitim operativnim sistemima. E-mail omogućava komunikaciju jedne osobe sa drugom, ili jedne osobe sa više drugih primalaca poruka. I pošiljalac i primalac imaju svoju e-mail adresu. Ona počinje korisničkim imenom. Zatim slijedi znak @ (kod, pri, majmunsko A, ludo A, engl. "at") i na kraju ime domena. Ne treba mešati e-mail adresu i URL adresu koja je web adresa i uvek počinje sa http://...

ethernet

Popularni, način povezivanja različitih tipova računara u lokalnu mrežu standardnim kablom. Ethernet je razvila firma "Xerox" i on može prenositi do deset miliona bita u sekundi (10 Mbs) sada su te brzine i do !1Gbs. Loša strana ovakvog povezivanja je što prekid u glavnom kablom može zaustaviti saobraćaj u velikim delovima mreže.

extranet

Proširenje unutrašnje mreže jedne firme (intraneta) preko Interneta na drugu manju, zatvorenu mrežu. Prvobitno se ovaj termin odnosio na sve delove jedne posebne mreže, koji se nalaze iza "vatrenog zida" (firewall) i kojima se pristupa preko Interneta.

F

flame

Plamen. Ljutito, žestoko, pa i uvredljivo pismo u elektronskoj pošti, npr. kao komentar na neki objavljeni članak. Ako se počnu razmenjivati elektronska pisma takvog sadržaja između dvije ili više osoba, nastaje plameni rat (flame war).

frames

Okviri su tehnika kojom se koriste kreatori web stranica kada žele sadržaj ekrana podeliti na više manjih prozora. Svaki taj manji prozor se naziva okvir(frame) i ponaša se kao posebna stranica. Prednost ovakvog dizajniranja je u tome što se jedan okvir može pregledati (scroll), dok za to vreme sadržaj drugih okvira miruje. Nedostatak je što neki web browseri ne podržavaju okvire.

frame relay

Širokopolasni (56 Kbps do 1,5 Mbps) standard, namijenjen za prenos podataka, a zasnovan na paketskoj komutaciji.

freeware

Softver na kojem postoje autorska prava ali je dozvoljeno njegovo besplatno korišćenje i kopiranje.(Vidi shareware).

FAQ

Uobičajena skraćenica za izraz Frequently Asked Questions (Često Postavljena Pitanja). To je deo sadržaja neke web strane, gdje se nalazi skup pitanja i odgovora koja posetioci često postavljaju.

firewall

Posebno napravljena softverska i (ili) hardverska prepreka koja se postavlja između lokalne mreže (npr. LAN u jednoj firmi) i Interneta. Njena namena je da zaštiti manju mrežu od upada hakera i drugih neautorizovanih "korisnika". Provereni podaci prolaze kroz ovaj "vatreni zid" u lokalnu mrežu, a sve ostale "zid" ne propušta.

FTP

(File Transfer Protocol). Protokol (skup standarda) za prenos datoteka između lokalnog i udaljenog računara, preko Interneta. Kreatori web stranica svoje radove prenose na server najčešće FTP programom.

G

GIF

(Graphical Interchange Format). Bitmapirani format grafičkih datoteka, koji je razvila firma "CompuServe". Često se koristi u kreiranju web stranica. Datoteke u ovom formatu imaju u svom nazivu nastavak .gif, relativno su male i brzo se učitavaju. U ovom formatu prave se datoteke u kojima su crteži, umetnički posteri i sve slike sa jasnom granicom među obojenim površinama. Specijalni oblici gif formata su: Animated GIF, Interlaced GIF i Transparent GIF.

H

hacker

U početku, ovaj termin se odnosio na dobrog poznavaoca računara, dizajnera, programera ili inženjera, koji je pravio izvanredne programe, više uživajući u praksi nego u teoriji. Danas se tim terminom označava osoba koja neovlašćeno upada u tuđi sistem radi preuzimanja, izmjene ili uništenja podataka u njemu.

Hertz, Hz

Jedinica mjere za frekvenciju. Jedan Hz ima periodičnu promenu kod koje se jedan celi ciklus izvrši za jednu sekundu. U Evropi je standard za struju 50 Hz, što znači da električna struja napravi 50 ciklusa u svakoj sekundi. U praksi se koriste i veće jedinice od osnovne: KHz, MHz i GHz. Ova jedinica je nazvana prema nemačkom naučniku Hajnrihu Hercu (Heinrich Hertz, 1857-1894), koji je otkrio i proučavao elektromagnetne polja.

hex, hexadecimal

Sistem brojanja koji, za razliku od nama uobičajenog, decimalnog, ima osnovu 16. U tom sistemu cifre su od 0 do 9, a zatim od A do F. Jednim bajtom se mogu predstaviti heksadecimalni brojevi od 00 do FF. Heksadecimalno označavanje brojeva često se primjenjuje u programiranju, npr. kod kodiranja boja za web stranice u RGB (red/green/blue) sistemu. Da bi se razlikovali od decimalnih brojeva, heksadecimalnim brojevima se dodaje sufiks "h", npr. 35h, A2h, FBh itd.).

home page

Prva, glavna ili ulazna stranica web sajta, ona koja se otvori kada u pretraživaču izaberete adresu. Na toj stranici se obično nalazi i sadržaj cijelog sajta i linkovi na druge strane.

HTML

(HyperText Markup Language). Sistem kodiranja, skup kodova koji se koristi za pravljenje i definisanje izgleda i funkcija web stranica. U ovom jeziku koriste se tagovi. To su oznake, postavljene u zagradama uz tekst, namenjene za kontrolu pozicioniranja i pravljenje lista, linkova, strukture, tabela, okvira... Njih prihvata web browser i interpretirajući ih, na ekranu prikazuje stranicu. HTML datoteke imaju ekstenziju .html ili .

http

(HyperText Transfer Protocol). Protokol za prenos hiperteksta. To je osnovni protokol, kojim se prenosi komanda serveru i kaže mu se koju stranu da pošalje klijentu. Adresiranje te strane počinje sa "http://", a zatim slijedi ime domena ili IP adresa.

hub

Centralna jedinica sa više priključaka (portova) u kojoj se spaja grupa računara na lokalnu mrežu. Obično se primjenjuje u zvezdastoj konfiguraciji. Postoje aktivne i pasivne hub jedinice.

hyperlink

Tekst ili grafika na web strani koji, kad se aktiviraju (obično pritiskom na desni klik miša), izazivaju skok na drugu stranu ili na drugi deo iste strane. Hiperlinkovi se obično pojavljuju kao podvučeni tekst drugačije boje.

hypermedia

Tehnologija koja omogućava efikasnu sistemsku integraciju dva ili više različitih tipova medija kao što su: tekst, zvuk, grafika i film...

hypertext

Poseban način prikazivanja teksta u kojem se klikom mišem na neke reči prelazi na drugu reč, stranu, poglavlje...

I

Internet

Najveća svjetska mreža računara koju čine sve manje mreže zajedno. Internet omogućuje milionima ljudi (i poslovnih organizacija), širom sveta, da međusobno komuniciraju i dele informacije. Dostupan je svakome ko ima računar, odgovarajući softver, modem i telefonsku liniju. Zasnovan je na TCP/IP protokolu. Kada se piše malim slovom, reč "internet" označava manju lokalnu mrežu računara sa zajedničkim komunikacijskim protokolom.

Intranet

Privatna, zatvorena, poslovna mreža računara sa istim (TCP/IP) komunikacijskim protokolom. Uobičajeno je da je, uz odgovarajuće sigurnosne mehanizme, povezana sa "spoljnim svijetom" - Internetom.

IP

(Internet Protocol). Internet protokol je skup pravila kojima se uređuje prenos podataka i paketa na Internetu.

IP address

IP adresa, 32-bitna adresa koja se dodjeljuje svakom računaru na Internetu. Sastoji se od 4 broja, između 0 i 255, koji su odvojeni tačkom, npr. 147.91.22.114

IRC

(Internet Relay Chat). Internet protokol koji omogućuje korisnicima iz celog sveta da se susreću i "četuju" u realnom vremenu, unoseći tekst preko tastature računara.

ISDN

(Integrated Services Digital Network). Potpuno digitalna tehnologija povezivanja na Internet, kojom se preko postojećih telefonskih linija omogućava prenos podataka, govora i video signala brzinom do 128 Kbps.

ISP

(Internet Service Provider). Organizacija koja omogućava korisnicima pristup Internetu.

J

Java

Programski jezik, sličan C++ jeziku, koji je razvila firma "Sun Microsystems". Svi računari na Internetu, nezavisno od operativnog sistema, mogu izvršavati programe napisane u ovom programskom jeziku. Mali Java programi, apleti, obogaćuju web stranice animacijama, kalkulacijama, različitim efektima i mogućnostima interaktivnog rada.

JavaScript

Jednostavan skriptni jezik. Razvila ga je firma "Netscape Communications", da bi bio ugrađivan u HTML dokumente radi povećanja dinamike na web stranicama.

JPEG

(Joint Photographic Experts Group). Veoma čest format grafičkih sadržaja na web stranicama. Za razliku od GIF datoteka, koje mogu prikazivati do 256 boja, JPEG datoteke mogu prikazati na jednoj slici i do 16 miliona boja. Veličina ovakve .jpeg ili .jpg datoteke može se smanjivati redukcijom detalja na slici.

L

LAN

(Local Area Network). Lokalna mreža računara, tipična za manje udaljenosti ili za poslovne zgrade.

link

Istaknuti tekst, dugme, grafički ili neki drugi objekat na web stranici, koji korisnici aktiviraju klikom miša radi prelaska na drugi deo strane, na drugu stranu ili bilo koji drugi sadržaj na Internetu.

linux

Besplatan, Unix-kompatibilan, 32-bitni operativni sistem, namenjen za rad na računarima, koji je 1991. godine razvio Linus Torvalds na helsinškom univerzitetu u Finskoj.

M

metafile

Grafički format u kojem su kombinovane karakteristike bitmapirane i vektorske grafike. Metafajlovi su CGM, Corel Draw CDR datoteke, encapsulated Postscript EPS datoteke, Adobe Illustrator, Word Perfect Graphics WPG datoteke, PICT i RTF.

meta tag

HTML tag u zaglavlju web strane koji sadrži neke informacije u vezi s tom stranicom. Može ih biti i više, a svaki sa različitim sadržajem. Primer: Meta tag se često koristi uz sledeće oznake: description, keywords, date, i copyright...

MIDI

(Musical Instrument Digital Interface). Digitalni interfejs muzičkih instrumenata. To je standardni format koji predstavlja kvalitetnu digitalnu formu zvuka muzičkih instrumenata. MIDI datoteka ima ekstenziju MID i može se postaviti kao muzička pratnja uz web stranu.

modem

Skraćenica od MOdulator/DEModulator. Uređaj koji omogućava komunikaciju između dva udaljena računara preko standardne telefonske linije. Odlazni signal iz računara u modemu se pretvara iz digitalnog oblika u analogni, a dolazni iz analognog u digitalni. Modem može biti u računaru (interni) ili izdvojen kao posebna jedinica pored računara (eksterni).

multimedia

Sposobnost računara da primjenom dva ili više različitih medija realizuje prezentacije ili analize. Primer su edukativni sadržaji ili enciklopedije na Internetu. Tu se kombinuje tekst, zvuk, animacije, pa i inserti iz filmova.

P

.pdf

(Portable Document File) Tip datoteke koji se pravi programom Adobe Acrobat, a mogu je praviti i Corel, Adobe Photoshop i neki drugi programi. Na Internetu su složeniji dokumenti najčešće prikazani u PDF formatu jer se datoteke tog tipa bez problema čitaju na različitim tipovima računara. Sa Interneta se može besplatno preuzeti Program Acrobat Reader, kojim se ovakve datoteke mogu pregledati, ali ne i napraviti.

PING

(Packet InterNet Groper). Program kojim se ispituje veza na Internetu. Radi tako što pošalje kratku poruku (paket) prema IP adresi drugog računara i proverava da li je od njega stigao odgovor.

pixel

(Picture element) Najmanji element slike na ekranu računara. Uobičajeno je da ekrani danas imaju od 640 (horizontalno) x 480 (vertikalno) pa do 1600 x 1200 piksela. Jedan piksel može biti predstavljen sa 2, 4, 8, 16 ili 24 bitova, pa od toga zavisi i koliko boja može biti prikazano (crno-belo, 16 boja, 256 boja, 65356 boja ili preko 16 miliona boja).

plug-in

Sinonim za mali program koji se dodaje većem programu da bi se proširile njegove mogućnosti. Ovakvi dodaci omogućavaju da web čitači mogu prikazati različite multimedijalne efekte ili da se grafički programi obogate novim mogućnostima.

port

Konektor (priključak), na zadnjoj strani računara, u koji se može uključiti periferni uređaj, pisač, monitor, modem, tastatura, miš, itd. Drugo značenje ove reči odnosi se na identifikacijski broj koji ukazuje na određeni Internet servis, npr. HTTP obično koristi port 80, e-mail port 25 itd.

portal

Web sajt koji nudi posetiocima mnogo informacija različitog tipa: vesti, besplatne programe, reklame i tome slično. S te strane se obično dalje pretražuje Internet. Poznati portali i njihovi pretraživači su: AltaVista, Excite, Lycos, Yahoo, Netscape Netcenter...

protocol

Skup pravila kojim se definiše oblik poruke i način komuniciranja između dva računara. Isti protokol omogućuje da različiti računari i operativni sistemi budu u vezi. Na Internetu ima više protokola: HTTP (za web strane), FTP (za prenos datoteka), POP (za elektronsku poštu), TCP/IP, Xmodem, Zmodem...

R

RGB

(Reed, Green, Blue) Tri osnovne (aditivne) boje: crvena, zelena i plava. Njihovim mešanjem nastaju sve ostale boje na ekranu. Svaka boja na web strani ima svoju heksadecimalnu kodnu oznaku u obliku aabbcc, gdje aa znači stepen prisutnosti crvene boje, bb zelene i cc plave. Intenzitet boje može biti od 00 do FF (256 nivoa). čista crvena boja je FF0000 (nema zelene i plave). Kodna oznaka bijele boje je FFFFFFFF, a crne 000000.

router

Računarska ili hardverska jedinica posebne namene koja spaja računarske mreže, delove mreža ili lokalnu mrežu sa Internet servis provajderom. Kontrolirše prenos paketa od izvora do odredišta, osiguravajući optimalne i alternativne puteve, ako je potrebno.

S

search engine

Alat kojim se pretražuje Internet, Intranet, sajt ili baza podataka u potrazi za selektovanim terminom. Za korisnika to je web stranica od koje se polazi kada treba naći neku informaciju na Internetu.

Kako rade neki od poznatijih svjetskih pretraživača može se vidjeti na sljedećim adresama:

<http://www.altavista.digital.com/>,

<http://www.aol.com/>,

<http://www.excite.com/>,

<http://www.goto.com/>,

<http://www.google.com/>,

<http://www.lycos.com/>,

<http://www.krstarica.com/>

<http://www.yahoo.com/>,... .

server

Računar koji omogućuje vezu ka drugim mrežnim resursima i pruža usluge ostalim računarima u mreži, pomoću odgovarajućeg softvera. Jedan server može imati više programa, pa samim tim i davati više različitih usluga, npr. za razmenu pošte i za korisničke prezentacije...

shareware

Softver koji se nudi za slobodno preuzimanje na Internetu da bi se isprobao. Korisnik, kasnije po isteku probnog roka, odlučuje da li će ga kupiti, tj. platiti punu cenu. Nekada se takvi programi nude u celosti, a nekada u komercijalnoj formi, sa delom ukupnih mogućnosti.

site

Posebno "mesto" na Internetu. Ovim terminom se često naziva web stranica, ali sajt obično ima više stranica pod istim imenom sajta.

smiley face

Kombinacija karaktera, unesenih sa tastature, koja, gledano u celini, izgleda kao lice sa izraženom emocijom ("emoticon"). Evo nekoliko primjera:

:-) Osmeħ, sreća

:-(Tuga

:'-(Plakanje

:-) Velika sreća

:-* Poljubac

:-o Oh! Iznenađenje

C|:-= Čarli Čaplin

:-'| Prehlada

spam

Poruka koja se elektronskom poštom šalje na više adresa, bez saglasnosti primatelja. Obično sadrži promociju nekog proizvoda ili usluge. Primatelje ta poruka najčešće iritira, jer im nepotrebno opterećuje "poštanski sandučić". Među ovakve poruke svrstavaju se: lančana pisma, igre na sreću, reklame proizvoda, usluga ili pornografskih stranica na Internetu, ponuda piratskog softvera itd.

surf

Pretraživanje sadržaja na Internetu, bez posebnog cilja, lutanje.

T

TCP/IP

(Transmission Control Protocol/Internet Protocol).

Skup komunikacijskih protokola potrebnih za komunikaciju na Internetu.

transparent GIF

Jedna vrsta elektronskog zapisa slike u GIF formatu, kada se boja pozadine učini prozirnom. Takve slike se često koriste pri formiranju grafičkih sadržaja na web stranici jer se dobro uklope sa drugim objektima.

Trojan horse

Trojanski konj, destruktivni program kojim se računar "zarazi", obično preuzimanjem nekog programa sa Interneta ili priloga uz elektronsku poštu. Kad se pokrene ovakav program, aktivira se virus koji može oštetiti ili uništiti podatke na disku računara.

U

UNIX

(čita se "juniks"). Moćan i fleksibilan multikorisnički operativni sistem, razvijen 1969. godine u "Bell Labs". Prvobitno je bio namenjen za velike sisteme, a sada se koristi i u personalnim računarima. Postoji nekoliko besplatnih (ili gotovo besplatnih) verzija ovog operativnog sistema, uključujući tu i popularni Linux. UNIX se veoma često koristi u serverima na Internetu.

V

VPN

(Virtual Private Network) Privatna mreža u okviru javne mreže. Tipičan primer je mreža jedne poslovne organizacije koja ima kancelarije u dva udaljena mjesta. Tada se formira preko Interneta virtualna privatna mreža (VPN) uz odgovarajuće mehanizme zaštite od neželjenih posjetilaca.

virtual reality

Virtuelna, prividna realnost. To je računarska simulacija realnog trodimenzionalnog sveta. Posmatrači (učesnici) tog sveta, koji postoji samo u računaru, imaju kacigu, naočare, rukavice i pojas, kao ulazne uređaje, i imaju osećaj kao da borave i kreću se u stvarnom svetu.

W

W3C

(World Wide Web Consortium). Organizacija koja podstiče realizaciju web potencijala i propisuje standarde za Internet.

WAN

(Wide Area Network)

Mreža računara u kojoj se velikim brzinama komunicira na velike daljine, najčešće kablovskim ili satelitskim vezama.

WWW

(World Wide Web)

Pojam koji se nekada meša sa pojmom Interneta, a u stvari je samo jedan njegov deo. To je put, koji kao paukova mreža omogućuje pristupanje informacijama na Internetu, a one mogu biti u obliku teksta, grafike, audio ili video zapisa.

worm

Vrsta virusnog programa koji se sam, kao crv (worm), prenosi i multiplicira kroz mrežu računara. Najpoznatiji virusi ove vrste napravili su ogromne štete na Internetu za vrlo kratko vreme.

WYSIWYG

(What You See Is What You Get). "To što vidiš to ćeš i dobiti". Ovaj pojam označava nastojanje da sadržaj ekrana bude tačno onakav kakav će biti isprintan na printeru.